

**Evlat Edinmede Çocuğun Adının Değiştirilmesi: TMK m. 314 Üzerine Bir Değerlendirme<sup>1</sup>**Gaye TUĞ LEVENT<sup>2</sup>**MAKALE BİLGİSİ**

Makale Geliş Tarihi : 29/09/2025

Makale Kabul Tarihi : 17/11/2025

**Anahtar Kelimeler:**

evlat edinilen, evlat edinen, çocuğun adı, katılım hakkı, çocuğun üstün yararı

**ÖZET**

Türk Medeni Kanunu m. 314/III hükmünde, evlat edinenin evlat edinilen çocuğun adını değiştirebilmesine imkân tanıyan bir düzenlemeye yer verilmiştir. Söz konusu hükümde, evlat edinilen çocuğun ayırt etme gücüne haiz olup olmadığına dair herhangi bir ayırım da öngörülmemiştir. Özellikle ayırt etme gücüne sahip bir çocuğun adının, evlat edinen tarafından tek taraflı olarak değiştirilmesi, çocuk hakları ve kişilik değerleri bakımından çeşitli tartışmalara yol açabilmektedir. Zira adın değiştirilmesi sürecinde çocuğun görüşünün alınması, katılım hakkının doğal bir gereğidir. Ancak mevcut düzenleme, ayırt etme gücüne haiz çocuğun görüş ve rızasını dikkate almamakta; bu konuda evlat edinene tek taraflı yetki tanımaktadır. Bu durum, hem çocuğun kişi varlığı değerlerinin hem de katılım hakkının ihlali sonucunu doğurmaktadır. Bu yönüyle madde, doğrudan çocuğun yararına aykırı sonuçlar doğurmakta ve hem ulusal hukukta öngörülen koruma mekanizmalarıyla hem de uluslararası yükümlülüklerle çelişmektedir. Bu nedenle TMK m. 314 üzerinde çocuğun yüksek yararı ve çocuğun katılım hakkı dikkate alınarak yasal değişiklik yapılması zorunluluk arz etmektedir. Çalışmamız kapsamında TMK m. 314/III hükmü, çocuğun katılım hakkı ve çocuğun üstün yararı ilkesi kapsamında değerlendirilmiş, yeni bir yasal düzenleme önerisi ortaya konulmaya çalışılmıştır.

**The Change of a Child's Name in Adoption: A Legal Analysis of Article 314 of the Turkish Civil Code****ARTICLE INFORMATION**

Submission Date : 29/09/2025

Accepted Date : 17/11/2025

**Keywords:**

adopted child, adoptive parent, the name of the child, right to participation, the best interests of the child.

**ABSTRACT**

Article 314/III of the Turkish Civil Code (TCC) provides for the adopter to change the name of the adopted child. This provision does not make any distinction regarding whether the adopted child possesses the capacity to choose. However, unilaterally changing the name of a child with discernment by an adopter is unacceptable. Consulting the child's opinion during the name change process is a natural requirement of the right to participate. This situation results in a violation of both the child's personality rights and the right to participation. In this respect, the article directly results in a way that is contrary to the child's best interests and conflicts with both the protection mechanisms enshrined in national law and international obligations. Consulting a child's opinion on changing their name is also a requirement of the child's right to participation. However, the current regulation disregards the child's opinion and consent, which allows them to exercise discretion, leaving the adopter as the sole authority to change their name. Therefore, it is imperative to amend Article 314 of the Turkish Civil Code (TCC) to take into account the child's best interests and right to participation. In this study, we evaluated Article 314/III of the TCC within the context of the child's right to participation and the principle of the child's best interests, and we attempted to propose a new legal regulation.

<sup>1</sup> Bu makale Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde hazırlanan “*Türk Medeni Hukukunda Çocuğun Katılım Hakkı*” isimli doktora tezinden üretilmiştir.

<sup>2</sup> Dr. Öğr. Üyesi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Hukuk Bilimleri Anabilim Dalı, Van, Türkiye, Orcid Id: 0000-0001-9387-5065, gayetug@yyu.edu.tr

## Giriş

Evlat edinme ilişkisi, evlat edinen kişi ile evlat edinilen çocuk<sup>3</sup> arasında hukukun tanıdığı yapay bir soybağı ilişkisidir. Bu bağ yalnızca mahkeme kararıyla kurulabilir ve kanunda öngörülen sebeplerin gerçekleşmesi hâlinde dava yoluyla ortadan kaldırılabilir. Velayet hakkı kural olarak ebeveynlere ait olsa da, evlat edinen de velayet yetkisine sahip kişiler arasında kabul edilmektedir. 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu (TMK) m. 314/I hükmü gereğince, evlat edinme ile beraber ebeveynlere tanınan hak ve sorumluluklar evlat edinen kişiye geçmektedir. Bu nedenle evlat edinen, velayete ilişkin yetki ve sorumluluklarını evlat edinme kararının kesinleşmesiyle birlikte kazanmaktadır.

Ad, kişilik hakkının kapsamına giren kişisel bir değer olup, bireyi diğer kişilerden ayıran ve kimliğini belirleyen temel unsurlardan biridir. Çocuk açısından da ad, kişiye sıkı surette bağlı mutlak bir şahsi hak niteliği taşımaktadır. Nitekim ÇHS m. 7, her çocuğun doğumdan itibaren bir isme sahip olma hakkını tanımış ve bu hakkı hukuki güvence altına almıştır. TMK m. 314/III hükmü de, evlat edinenin evlat edinilen çocuğun adını değiştirebileceğine ilişkin bir düzenleme içermektedir.

Çocuğun adının değiştirilmesine ilişkin yapılacak değerlendirmelerde, belirleyici ölçüt olarak çocuğun üstün yararı esas alınmalıdır. Çocuğun yüksek yararı kavramı, esas itibarıyla çocuğun menfaat ve esenliğini ifade etmektedir. Çocuk ile ilgili tüm işlemlerde ve düzenlemelerde gözetilmesi gereken temel ilke olarak kabul edilen bu kavram, ulusal ve uluslararası çocuk hukukuna ilişkin düzenlemelerin de başlıca dayanak noktasını teşkil etmektedir.

Türk Medeni Kanunu m. 314/III'te, evlat edinen kişinin evlat edindiği çocuğun adını değiştirebileceğine dair söz konusu hükümde, evlat edinilen çocuğun ayırt etme gücüne haiz olup olmadığına ilişkin herhangi bir ayırım da yapılmamıştır. Özellikle ayırt etme gücüne sahip bir çocuğun adının, evlat edinen tarafından tek taraflı olarak değiştirilmesi, çocuk hakları ve kişilik değerleri bakımından çeşitli tartışmalara yol açabilmektedir. Zira çocuğun adının değiştirilmesi sürecinde görüşünün alınması, katılım hakkının doğal bir gereğidir. Ne var ki mevcut madde hükmü, ayırt etme gücüne haiz çocuğun görüş ve rızasını göz ardı ederek, evlat edinenin adın değiştirilmesi konusunda tek yetkili konumda olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum, hem çocuğun kişilik hakkının hem de katılım hakkının ihlali anlamına gelmektedir.

Evlat edinenin çocuğun adını tek taraflı olarak değiştirmesine imkân tanıyan TMK m. 314 hükmü, çocuğun üstün yararı ilkesine de aykırılık teşkil etmektedir. Zira söz konusu düzenleme, çocuğun katılım hakkını güvence altına almamakta, görüşünün alınmasını öngörmemekte ve bu yönüyle doğrudan çocuğun yararına aykırı sonuçlar doğurmaktadır. Dolayısıyla TMK m. 314, ülkemizin onayladığı uluslararası sözleşmelerde güvence altına alınan katılım hakkı ve üstün yarar ilkesiyle de çelişmektedir. Oysa çocuk ile ilgili tüm iş ve işlemlerde esas alınması gereken ölçüt, çocuğun yararadır. Bu yararın sağlıklı bir biçimde belirlenebilmesi için ise çocuğun iradesine ve görüşüne başvurulması zorunludur. Ayırt etme gücüne haiz olsun ya da olmasın, çocuğun kendisine ilişkin karar süreçlerinin dışında bırakılması kabul edilemez. Nitekim ÇHS m. 12, katılım hakkını bütün çocuklara tanımakta ve onların görüşlerine yaşları ile uygunluk derecelerine uygun biçimde değer verilmesini öngörmektedir. Bu yönde, fikirlerini az ya da çok ifade edebilen her çocuğun kendisini ilgilendiren kararlara katılımının sağlanması, hem ulusal hukukun hem de tarafı olduğumuz uluslararası yükümlülüklerin gereğidir.

## 1. Türk Hukukunda Evlat Edinme

Türk Medeni Kanunu evlat edinmeyi m. 305 ile m. 320 arasında düzenlemiştir. Evlat edinme kurumu, çocuğun korunması, aile ortamında yetişebilmesi ve topluma uyum sağlaması amacıyla geliştirilen bir kurumdur (Kılıçoğlu, 2019: 457; Zorlutuna, 2024: 29).

<sup>3</sup> Çalışmamız içerisinde hem 'çocuk' hem de 'küçük' kavramları ile 'ana baba' ve 'ebeveyn' kavramlarının bir arada kullanılmasının sebebi, Türk Medeni Kanunu'muzda küçük ve çocuk kavramları ile ana-baba kavramının yer alması; uluslararası metinlerde ise genellikle çocuk ve ebeveyn kavramlarına yer verilmesinden kaynaklıdır.

Evlat edinme ilişkisi, evlat edinen kişi ile evlatlık arasında hukuken kurulan yapay bir soybağı ilişkisidir. Bu ilişki yalnızca mahkeme kararıyla tesis edilebilir ve yine ancak yasada öngörülen nedenlerin varlığı durumunda dava yoluyla sona erdirilebilir (Kaya, 2009: 84). Velayet hakkı, kural olarak ebeveynlere ait olmakla birlikte, evlat edinen de velayet hakkına sahip kişiler arasında yer almaktadır. Nitekim TMK m. 314/1 uyarınca, evlat edinme işlemi ile beraber anne ve babaya tanınan yetki ve sorumluluklar evlat edinene geçmektedir. Dolayısıyla evlat edinen, velayete ilişkin yetki ve sorumluluklarını evlat edinme kararının kesinleşmesiyle birlikte kazanır.

Evlat edinme kararının kesinleşmesiyle birlikte, evlatlığın biyolojik anne ve babasına ait velayet hakkı sona erer. Ancak bu durum, velayetin anne ve babadan evlat edinene doğrudan devredilmesi şeklinde anlaşılmamalıdır; zira evlat edinme, velayet yetkisinin devrini değil, evlat edinen açısından yeni bir velayet hakkının doğmasını ifade eder. Evlat edinme ilişkisinin kurulmasıyla birlikte biyolojik ebeveynlerin velayet hakkı sona ererken, evlat edinen açısından ise yeni bir velayet hakkı doğmaktadır (Dural vd., 2018: 313). Biyolojik anne ve babanın velayet yetkisi evlat edinmeyle sona ermekle birlikte, evlatlık çocukla kişisel ilişki kurulmasını isteme hakları devam eder<sup>4</sup> ve hukuk düzeni tarafından korunur (Akıntürk ve Ateş, 2020: 389).

Evlat edinme işleminin evli olmayan bir kişi tarafından gerçekleştirilmesi halinde, velayet hakkı yalnızca evlat edinen kişiye ait olacaktır. Benzer şekilde, eşlerden birinin TMK m. 307/II'de öngörülen istisnai haller<sup>5</sup> çerçevesinde tek başına evlat edinmesi halinde, velayet hakkı yalnızca evlat edinen eşe intikal eder. Evlat edinme işleminin eşler tarafından birlikte gerçekleştirilmesi halinde velayet hakkı her iki eşe birlikte ait olur. Evlat edinen eşlerden birinin ölümü durumunda velayet sağ kalan eşe geçerken, evlilik birliğinin boşanma davası sonucunda sona ermesi durumunda ise velayet, mahkemece çocuğa bırakılan eş tarafından kullanılacaktır. Evlat edinen, velayet hakkının kendisine yüklediği tüm görev ve sorumlulukları ifa etmekle yükümlüdür. Velayet, kamu düzenine yönelik bir hak ve ödev niteliğinde olduğundan, evlat edinenin bu haktan kısmen veya bütünüyle feragat etmesi mümkün değildir (Öztan, 2015: 592).

Türk Medeni Kanunu m. 335/II hükmü uyarınca, hâkim tarafından vasi atanma işlemine gerek görülmedikçe, haklarında kısıtlılık kararı verilmiş ergin çocuklar anne ve babalarının velayeti altında kalmaya devam eder. Bu düzenleme evlat edinme bakımından da geçerlidir; zira böyle bir durumda vesayet kurulması yerine, evlat edinenin velayet yetkisi uygulanır. Ayrıca TMK m. 414 hükmüne göre, evlatlığa vasi atanması gerektiğinde, evlat edinenin veli sıfatıyla bu göreve atanmasında öncelik tanınmaktadır. Evlat edinen kişinin ölümü ya da velayet hakkının kaldırılması durumunda, velayet hakkı kendiliğinden biyolojik ebeveynlere geçmez. Bu hususta hâkim, çocuğun üstün yararını gözeterek karar verir; uygun görmesi halinde velayeti biyolojik anne ve babaya bırakabilir, aksi takdirde çocuğa vasi atanmasına hükmedilir (Öztan, 2015: 593; Akıntürk ve Ateş, 2020: 389).

<sup>4</sup> “YHGK T. 16.03.2016, E. 2014/2-533, K. 2016/331:..Evlat edinme; evlatlıkla evlat edinenler arasında soybağı ilişkisi kurar ise de, evlatlığın kendi ailesiyle arasındaki soybağı ilişkisi evlat edinme ile ortadan kalkmaz. Ana ve babasından veya bunlardan birinden ayrılmasına karar verilmiş olan çocuğun, kendi yüksek yararına aykırı olmadıkça ana-babanın ikisiyle de düzenli bir biçimde kişisel ilişki kurma ve bunu sürdürmesi, çocuk için bir hak olduğu kadar, çocuklarıyla düzenli şekilde kişisel ilişki elde etmek ve bu ilişkiyi sürdürmek ana ve baba için de bir haktır. Bu tür kişisel ilişki, çocuğun sadece yüksek yararı gerektirdiği takdirde kısıtlanabilir veya engellenebilir. Küçüğün bir başka aile tarafından evlat edinilmiş olması, gerçek ana ve babanın çocuklarıyla kişisel ilişkisini keser ise de gerçek ailesi ile aralarındaki soybağının bir gereği olarak bu hakkı ilanihaye ortadan kaldırmaz. Koşullarının varlığı halinde ve küçüğün menfaatine uygun düştüğü ölçüde hakim kararıyla bu ilişki yeniden tesis edilebilir..”

<sup>5</sup> “TMK m. 307: Evli olmayan kişi otuz yaşını doldurmuş ise tek başına evlat edinebilir.

Otuz yaşını doldurmuş olan eş, diğer eşin ayırt etme gücünden sürekli olarak yoksunluğu veya iki yılı aşkın süreden beri nerede olduğunun bilinmemesi ya da mahkeme kararıyla iki yılı aşkın süreden beri eşinden ayrı yaşamakta olması yüzünden birlikte evlat edinmesinin mümkün olmadığını ispat etmesi halinde, tek başına evlat edinebilir.” (Kazancı Hukuk Otomasyon)

## 2. Çocuğun Adı

Kişilik hakkının temel unsurlarından biri olan ad, kişiyi diğer bireylerden ayıran ve kimliğini belirleyen kişisel bir değerdir (Helvacı, 2016: 132; Kılıçoğlu, 2019: 451). Taşınması zorunlu olan ad, ön ad ve soyadından meydana gelir (Özdemir, 2008: 565). Ön ad, bireyin diğer kişilerden ayırt edilmesini sağlarken; soyadı, kişinin ailesiyle olan soybağını ortaya koyar. Adın kişilik hakkı kapsamında korunması ise yalnızca TMK m. 24 ve m. 25 hükümleriyle değil, ayrıca adın korunmasına ilişkin özel düzenleme niteliği taşıyan TMK m. 26 hükmü<sup>6</sup> ile de güvence altına alınmıştır. Ad, çocuk açısından da kişiye sıkı surette bağlı mutlak bir şahsi hak niteliği taşımaktadır (Özcan Büyüktanır, 2019: 162). Nitekim Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin 7. maddesi, her çocuğun doğumdan itibaren bir isme sahip olma hakkını güvence altına alarak bu kişisel değeri uluslararası düzeyde de koruma altına almıştır.

Türk Medeni Kanunu m. 339/5 hükmü gereğince, çocuğun adını velayet hakkına sahip olan ebeveynler birlikte belirler. Velayetin yalnızca ebeveynlerden birine ait olduğu hallerde, çocuğun adı velayeti kullanan ebeveyn tarafından konulur. Babasıyla arasında soybağı kurulmamış çocuklarda ise ad koyma yetkisi anneye aittir. Çocuğun velayet altında değil de vesayet altında bulunması halinde, ad koyma yetkisi vasiye aittir. Bununla birlikte, çocuğa verilecek adın onun kişilik gelişimini olumsuz yönde etkilememesi esastır.

Çocuğun adının değiştirilmesine ilişkin değerlendirmelerde esas alınacak ölçüt, çocuğun üstün yararıdır. Çocuğun üstün yararı, çocuğa tanınan asli hakların dayanağını oluşturan temel ilkedir (Zematten, 2010: 485). Çocuğun üstün yararı kavramı, yalnızca asli bir hak olarak değil, aynı zamanda usule ilişkin bir kural niteliğinde de değerlendirilmektedir (Yücel, 2013: 118). Karar verme süreçlerinde üstün yarar ilkesinin usule dair bir yaklaşım olarak benimsenmesi, farklı olay gruplarında bu ilkenin tutarlı şekilde uygulanmasına imkân tanımaktadır (Sormunen, 2020: 767). Nitekim kavram usule yönelik bir yükümlülük şeklinde görüldüğünde, çocukları ilgilendiren tüm işlemlerde üstün yararın gözetilmesi merkezi bir zorunluluk haline gelmektedir. Çocuğun üstün yararının tespiti, somut olayın özellikleri dikkate alınarak kararı verecek hâkimin takdirine bırakılmıştır (Yücel, 2013: 118). Karar verme sürecinde, çocuk yetişkin olması durumunda şahsıyla alakalı bir hususta kendi faydası için ne tür bir tercihte bulunacak idiyse, çocuğun yararına karar alma yetkisinde olan kişinin de benzer doğrultuda hareket etmesi, çocuğun üstün yararının korunması anlamına gelecektir (Akyüz, 2018: 54).

Türk Medeni Kanunu m. 27/1 uyarınca adın değiştirilmesi yalnızca dava yoluyla mümkündür. Kanun koyucu, ad değişikliğine izin verilmesi için 'haklı sebep' şartını aramış, ancak hangi hâllerin haklı sebep teşkil edeceğini hükümde tek tek saymamıştır. Her somut olayın kendine ait şartları dikkate alınarak, adın değiştirilmesi için haklı sebebin mevcut olup olmadığı hususu hâkimin takdirine bırakılmıştır (Kılıçoğlu, 2019: 453; Başoğlu, 2017: 361). Adın değiştirilmesinde haklı sebepler, kanunda sınırlı olarak sayılmamış olmakla birlikte, öğretide ve yargı içtihatlarında belirli örneklerle somutlaştırılmıştır. Buna göre, kişinin toplumda başka bir adla tanınmıyor olması, mevcut adın olumsuz çağrışımlar içermesi veya kişiyi küçük düşürücü nitelikte bulunması, ayrıca kişinin dinini veya uyruğunu değiştirmiş olması gibi hâller haklı sebep kapsamında değerlendirilmektedir<sup>7</sup>. Adın değiştirilmesini talep etme hakkı, kişiye sıkı surette bağlı haklar arasında yer almaktadır. Bu bağlamda

<sup>6</sup> "TMK m. 26: Adının kullanılması çekişmeli olan kişi, hakkının tespitini dava edebilir.

Adı haksız olarak kullanılan kişi buna son verilmesini; haksız kullanan kusurlu ise ayrıca maddi zararının giderilmesini ve uğradığı haksızlığın niteliği gerektiriyorsa manevi tazminat ödenmesini isteyebilir."

<sup>7</sup> "Y. 8. HD. T. 14.12.2017, E. 2017/6311, K. 2017/16881: *Adın ve soyadın düzeltilmesi haklı nedenlere dayanılarak hakimden istenebilir. Aynı konuya dair olarak nüfus kaydının düzeltilmesi davası ancak bir kere açılabilir hükmü yürürlükten kaldırılmıştır. Davacı daha önce Asliye hukuk mahkemesinde dava açmış olup, dava reddedilmiştir. Davacının dava dilekçesinde ileri sürdüğü hususlar, dosyada toplanan kanıtlar, Asliye Hukuk Mahkemesi'nin dosyasında ve eldeki davada dinlenen tanıkların anlatımları dikkate alındığında, davacının belirtilen ad ile tanındığı anlaşıldığından, bu husus haklı neden sayılarak davanın kabulüne hükmedilmesi gerekir.."*

çocuk da, kendi iradesi dışında kendisine verilmiş olan adını, haklı bir sebebin mevcut olması halinde TMK m. 27 gereğince değiştirme imkanına sahiptir (Özcan Büyüktanır, 2019: 163).

Türk Medeni Kanunu m. 314 evlat edinme işleminin sonucunda evlatlığın ad ve soyadına ilişkin birtakım düzenlemeler getirmiştir. Madde hükmüne göre; “evlatlık küçük ise evlat edinenin soyadını alır. Evlat edinen isterse çocuğa yeni bir ad verebilir. Ergin olan evlatlık, evlat edinilme sırasında dilerse evlat edinenin soyadını alabilir”. Düzenlemede geçen evlat edinen kişi talep etmesi durumunda çocuğa başka bir isim verme konusunda yetkili kılınması, evlat edinilen çocuğun şahsa sıkı sıkıya bağlı ad hakkı üzerindeki etkisi yönünden doktrinde tartışmalıdır.

Evlat edinilen çocuğun, evlat edinen ailenin soyadını alması aile bütünlüğünün sağlanması ve sosyal uyum yönünden aile hukuku ilkelerinin bir gereği olarak kabul edilebilir. Ancak evlat edinilenin adının değiştirilmesi hususunda, çocuğun kişilik hakkı üzerinde evlat edinene tek taraflı tasarruf yetkisi doğurması bakımından sakıncalıdır (Dural vd. 2018: 314). TMK m. 314/III ile evlat edinene tanınan bu yetki çocuğun kimlik hakkı üzerinde ölçsüz bir müdahale olarak kabul edilebilmektedir (Serozan, 2017: 107). Doktrinde ayrıca evlat edinilen çocuğun soyadının değiştirilmesi doğal ve zorunlu kabul edilirken, adının değiştirilmesi konusunda çocuğun üstün yararının gözetilmesi gerektiği de belirtilmektedir (Akıntürk ve Ateş, 2020: 388).

Türk Medeni Kanunu m. 314 hükmünde, evlat edinilen çocuğun adının evlat edinen tarafından değiştirilebilmesi bakımından çocuğun ayırt etme gücüne haiz olup olmaması yönünden herhangi bir ayırım öngörülmemiştir. TMK’nın 13. maddesinde ayırt etme gücü tanımlanmıştır. Düzenlemeye göre, “yaş küçüklüğü, akıl hastalığı, akıl zayıflığı, sarhoşluk veya bunlara benzer sebeplerden biriyle makul surette davranma yeteneğinden yoksun olmayan herkes ayırt etme gücüne sahiptir.” Ayırt etme gücü kavramı, esasen kişinin muhakeme yeteneğini ifade eder. Bu yönde ayırt edebilme yeteneğine haiz olmak; yapılan işlemlerin, verilen kararların nedenlerini, sonuçlarını ve olası etkilerini kavrayabilme, değerlendirebilme ve öngörebilme becerisine sahip olmayı gerektirir (Akipek ve Akıntürk, 2020: 288; Helvacı, 2016: 44).

Ayırt etme gücüne haiz olan küçük, ehliyet yönünden sınırlı ehliyetsiz grubunda yer almaktadır. Sınırlı ehliyetsizler, tam ehliyetsizlerden farklı olarak işlem ehliyetinden tamamen yoksun değildir. Kanunda öngörülen bazı hâllerde hukuki işlem yapma yetkisine sahiptirler. Bu kapsamda, ayırt edebilme yeteneğine haiz çocuğun yasal temsilcisi onun adına doğrudan işlem yapabileceği gibi, çocuk da yasal temsilcinin izni veya onayıyla hukuki işlem gerçekleştirebilir. Bununla birlikte, kanunun açıkça izin verdiği bazı işlemleri çocuk, yasal temsilcinin onayına gerek olmaksızın bizzat yapma imkânına sahiptir. Ayırt etme gücüne haiz çocuğun, yasal temsilcinin iznine lüzum olmaksızın gerçekleştirebileceği işlemler, karşılıksız kazandırmaların kabulü, kişiye sıkı surette bağlı hakların kullanılması ve işlediği haksız fiillerden sorumlu tutulmasıdır. Bu istisnalar dışında kalan tüm hallerde, ayırt etme gücüne haiz çocuk fiil ehliyeti bakımından tam ehliyetsizler gibi değerlendirilir (Helvacı, 2016: 44; Akipek ve Akıntürk, 2020: 319). Tam ehliyetsizlerden ayrı olarak ayırt edebilme yeteneğine haiz çocuk tarafından yapılan hukuki işlemler, istisnalar dışında, kendiliğinden kesin hükümsüz sayılmaz. Bu tür işlemler, yasal temsilcinin onay veya iznin bulunmaması halinde kesin hükümsüzlük sonucunu doğurur. Velinin ya da vasinin henüz izin ya da onay vermediği süre zarfında ise işlem ‘askıda hükümsüzlük’ olarak nitelendirilir (Akyüz, 2018: 118).

Ayırt etme gücüne haiz, sınırlı ehliyetsiz küçüğün şahsa sıkı surette bağlı haklarını bizzat kullanıp kullanamayacağı hususu doktrinde tartışmalıdır. Bir görüşe göre, TMK m. 16 ile sınırlı ehliyetsizlerin ehliyet alanı genişletilmiş olup, bunlar kişiye sıkı surette bağlı haklarını yasal olarak kendileri kullanabilirler (Serozan, 2017: 279; Öztan, 2015: 102). Bununla birlikte, çocuğun yararının ciddi biçimde tehlikeye düştüğü veya üstün yararı gereği bu hakkın kullanılmasının zorunlu olduğu hallerde, yasal temsilcinin devreye girebilmesi gerektiği savunulmaktadır. Ancak bu durum istisnai nitelikte olmalı ve ayırt etme gücüne haiz çocuk yönünden dar kapsamda uygulanmalıdır. Diğer bir görüşe göre, kanun koyucu kişiye sıkı surette bağlı hakların yerine getirilmesinde sınırlı ehliyetsiz küçüğü açık bir ifadeye ehliyetli kılmıştır (Özcan Büyüktanır, 2019: 56; Elçin Grassinger, 2010: 839). Bu nedenle, veli

ya da vasinin sınırlı ehliyetli küçük yerine bu hakları kullanması söz konusu olamaz. Bizim de katıldığımız bu görüşe göre, tam ehliyetli çocuk bakımından hak kaybını önlemek ve menfaatini korumak amacıyla tanınan istisna, sınırlı ehliyetli küçük için uygulanmamalıdır. Nitekim ayırt etme gücüne haiz sınırlı ehliyetli çocuk, irade oluşturabilecek ve karar verebilecek durumdadır. TMK m. 16 hükmüyle, kişiye sıkı surette bağlı hakların yerine getirilmesinde kararın bizzat hak sahibinin kendisi tarafından verilmesi, bu kararın doğuracağı risk ve sorumlulukların üstlenilmesi ile kendini koruma özgürlüğünün sınırlı ehliyetli çocuğa tanınması amaçlanmıştır (Şenocak, 2001: 74). Yasal temsilci ise, çocuğun yararına olmadığını düşündüğü hallerde yapılacak işlemin sonuçları konusunda çocuğu bilgilendirme imkânına sahiptir.

Evlat edinenin, ayırt etme gücüne sahip bir çocuğun adını tek başına değiştirmesine ilişkin uygulamanın, çocuk iradesine ve kişilik hakkına yönelik bir müdahale olarak nitelendirilebilir. Zira ayırt etme gücüne sahip çocuğun adının değiştirilmesinde görüşüne başvurulması, aynı zamanda çocuğun katılım hakkının bir gereğidir. Ne var ki TMK m. 314 hükmünde, çocuğun görüşü ve rızası dikkate alınmaksızın, adın değiştirilmesi konusunda evlat edinene tek başına yetki tanındığı görülmektedir. Bu bağlamda, ayırt etme gücüne haiz çocuğun evlat edinmede rızasına başvurulması gerektiği gibi, adının değiştirilmesi hususunda da rızasının aranması zorunlu görülmelidir. Kanaatimizce de, çocuğun adıyla ilgili kararların onun katılım hakkı kapsamında değerlendirilmesi gerekir; bu nedenle ayırt etme gücüne haiz çocuğun görüşü alınmaksızın isminin evlat edinen kişi tarafından tek taraflı biçimde değiştirilmesi sakıncalıdır. Ayrıca, ayırt etme gücüne haiz çocuğun evlat edinme halinde adının değiştirilmesine ilişkin rızasının alınması ve bu değişikliğin hâkim kararıyla gerçekleştirilmesi, hem çocuğun üstün yararının gözetilmesi hem de kişiliğinin korunması açısından zorunludur.

### 3. Çocuğun Görüşünün Alınmaması Sorunu

Çocuğun görüşüne değeri verilmesi, kişilik hakkının kullanılmasında söz sahibi olması ve karar alma sürecine dâhil edilmesi, katılım hakkı kavramı çerçevesinde değerlendirilmelidir. Küçüğün katılım hakkı, devletlerarası alanda ilk defa “Çocuk Haklarına Dair Sözleşme”nin (ÇHS)<sup>8</sup> 12. maddesinde düzenlenmiştir. Anılan hükme göre, “görüşlerini oluşturma yeteneğine sahip her çocuk, kendisini ilgilendiren konularda görüşlerini serbestçe ifade etme hakkına sahiptir.” Çocuğun fikirlerine, yaş ve olgunluğu ölçüsünde uygun ağırlık verilmesi gerekmektedir. Ayrıca aynı maddede, çocuğu ilgilendiren adli veya idari süreçlerde doğrudan ya da temsilcisi aracılığıyla dinlenilmesine imkân tanınması öngörülmüş ve taraf devletlere bu yönde gerekli düzenlemeleri yapma yükümlülüğü getirilmiştir.

“Çocuk Haklarına Dair Sözleşme”nin 12. maddesi, çocuğun katılım hakkını iki boyutlu olarak düzenlemektedir. Öncelikle, kendi fikirlerini meydana getirme yeteneğine haiz küçüklerin, kendileri ile alakalı her hususta görüşlerinin alınması zorunludur. Bu çerçevede çocukların görüşlerini özgürce ifade etme hakkı güvence altına alınmış; ayrıca ifade edilen görüşlere, çocuğun yaşı ve olgunluk derecesi ölçüsünde ağırlık verilmesi gerektiği vurgulanmıştır (Özdemir ve Ruhi, 2019: 24). Bununla birlikte, çocuk görüşlerini açıklama hakkını kullanmama serbestisine de sahiptir. Zira görüşlerini ifade etmek çocuk açısından bir yükümlülük değil, bir tercihtir<sup>9</sup>. Bu çerçevede sözleşmeye taraf devletler, çocuğun üstün yararına uygun karar verebilmesini temin etmek amacıyla gerekli tüm bilgi ve danışmanlığa erişimini sağlamakta yükümlüdür. “Çocuk Haklarına Dair Sözleşme”nin 12. maddesinin ikinci boyutu ise, çocukların kendilerini etkileyen her türlü adli ve idari yargılamada görüşlerini açıklama ve temsil hakkına sahip olduklarını kabul etmektedir. Bu hüküm, çocuğun yalnızca pasif bir hak öznesi değil, aynı zamanda yargısal ve idari süreçlerde aktif bir özne olarak tanınmasını sağlamaktadır (Özdemir ve Ruhi,

<sup>8</sup> “Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından kabul edilen Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (Convention on the Rights of the Child) 20 Kasım 1989 tarihinde kabul edilmiştir. Bugün itibarıyla 196 devletin taraf olduğu sözleşme, en fazla taraf devlete sahip insan hakları belgesi olma özelliğini taşımaktadır. Türkiye, sözleşmeyi 9 Aralık 1994 tarihinde onaylamış, 27 Ocak 1995 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanmasıyla birlikte iç hukukumuzun bir parçası hâline gelmiştir.”

<sup>9</sup> “BM Çocuk Hakları Komitesi’nin Çocuk Haklarına Dair Sözleşmeye İlişkin Genel Yorumları, Elli birinci Oturum Cenevre, 25 Mayıs- 12 Haziran 2008, Genel Yorum No.12 (2009).” [www.unicef.org](http://www.unicef.org)

2019: 24). Çocuk Haklarına Dair Sözleşme kapsamında taraf devletler, çocuğun temsil edilmesine ilişkin usule dair düzenlemeleri yapma yükümlülüğü altındadır. Bu yükümlülük, çocuğun adli ve idari süreçlerde etkin şekilde temsil edilmesini güvence altına almayı amaçlamaktadır.

Çocuğun görüşünü serbestçe ifade edebilmesi, öncelikle kendisini ilgilendiren konu hakkında yeterli ölçüde bilgilendirilmesini gerektirir (“12 No’lu Genel Yorum N.25”). Bu bağlamda çocuk, alınacak kararlar, mevcut seçenekler ve bu kararların olası sonuçları konusunda yaşına ve olgunluk derecesine uygun bir dille bilgilendirilmelidir. Bilgilendirme yükümlülüğü, çocuğu dinlemekle sorumlu olan kişiler başta olmak üzere, ebeveyn, evlat edinen ve vasilere tarafından yerine getirilmelidir. Bununla birlikte, küçük kendisi ile alakalı bir hususta hangi şartlar etrafında görüşünün alınacağı hususunda da bilgilendirilmelidir. Bu bağlamda, küçüğün fikirlerini rahatça açıklayabilmesi için bilgilendirilmeye ilişkin hakkı, onun aydınlatılmasının ve bilinçli biçimde karar alabilmesinin ön koşulu niteliğindedir.

Evlat edinme ilişkisi, evlat edinen kişi ile evlat edinilen çocuk arasında mahkeme kararıyla tesis edilen yapay bir soybağı ilişkisidir. Velayet hakkı kural olarak ebeveynlere ait olmakla birlikte, evlat edinen de velayet hakkına sahip kişiler arasında yer almaktadır. Nitekim TMK m. 314/1 hükmü gereğince, evlat edinme ile birlikte ebeveynlere tanınan yetki ve yükümlülükler evlat edinene geçmektedir. Dolayısıyla evlat edinen, velayete ilişkin yetki ve sorumluluklarını, evlat edinme kararının kesinleşmesiyle birlikte kazanmaktadır. Türk hukukunda velayet, kuşkusuz anne babaya ya da evlat edinene sınırsız bir yetki olarak tanınmamıştır. Velayet kapsamında ebeveynlerin hak ve yükümlülükleri geniş olmakla birlikte, bunlar çocuğun üstün yararı çerçevesinde sınırlandırılmıştır. Ebeveynler, velayeti yerine getirirken çocuğun fikir ve taleplerini dikkate almakla yükümlüdür. Nitekim velayet, çocuğun erginlik çağına kadar kendi kararlarını verebilecek, bunların sonuçlarını üstlenebilecek ve yararlarını koruyabilecek zihinsel olgunluğa ulaşmasını temin etmeye yönelik bir kurum olarak görülmelidir. Bu sürecin çocuğun ergin oluncaya kadar görüşüne başvurulmadan, yalnızca ebeveynlerin tek taraflı tasarrufuna bırakılması, ne çocuğun beklenen zihinsel olgunluğa ulaşmasını sağlayacak ne de velayetin amaçladığı işlevi yerine getirecektir. Nitekim velayetin zaman içerisinde daralan bir yapıya sahip olmasının temel gerekçesi de budur. Çocuk, anne ve babasının rehberliği altında gelişimini sürdürmekte; geliştikçe ise bu rehberliğe duyduğu ihtiyaç giderek azalmaktadır (Reyhani Yüksel, 2020: 130; Akyüz, 2018: 212; Serozan, 2017: 68). Küçüğün şahsiyle alakalı hususlarda fikrine, bazı durumlarda ise rızasının sorulması, küçüğün yaşı ve zihinsel olgunluk derecesiyle orantılı olarak artmaktadır. Bu çerçevede anne ve baba, çocuğa paylaşımcı ve sorumluluk bilincini destekleyen olumlu bir iletişim ortamı sağlamalıdır. Ayrıca çocuğu karar süreçlerine dâhil ederek onu özgür bir toplumda sorumluluk üstlenebilecek bir birey olarak yetiştirmeli, bilgi ve tecrübeleriyle rehberlik etmeli ve kendi kararlarını oluşturma yeteneğinin gelişmesine katkıda bulunmalıdırlar (Alderson, 2008: 80).

Evlat edinenin çocuğun adını değiştirme yetkisine sahip olduğu yönündeki düzenleme, özellikle ayırt etme gücüne haiz sınırlı ehliyetsiz çocuklar bakımından yeniden ele alınması gerekmektedir. Sınırlı ehliyetsiz çocuğun, kendisini ilgilendiren hususlarda görüşünün alınması; kişi varlığını doğrudan etkileyen durumlarda ise ‘olur’unun aranması gerekir (Serozan, 2017: 68). Nitekim TMK m. 16 hükmü, sınırlı ehliyetsiz küçüğün kişiye sıkı surette bağlı haklarını bizzat kullanabileceğini açıkça düzenlemiştir. Ayrıca ülkemizin de onayladığı Çocuk Haklarına Dair Sözleşme’de, çocuğun kendisini ilgilendiren konularda görüşünün alınmasına dair katılım hakkı düzenlenmiş olup, bu hak uluslararası düzeyde hukuki güvence niteliği taşımaktadır. Ancak evlat edinenin çocuğun adını değiştirme yetkisini öngören hüküm, özellikle sınırlı ehliyetsiz çocuklar bakımından ciddi sakıncalar doğurmaktadır. Zira çocuğun kişi varlığını doğrudan ilgilendiren bir konuda, kanun ve yönetmelik hükümleri arasında farklılık bulunması ve katılım hakkına dair açık bir düzenlemenin olmaması, hak ihlallerine yol açmaktadır. Bu durum küçüğün kendi geleceğini kendisinin belirlemesi ve özerklik hakkının zedelenmesi sonucunu da doğurmaktadır. Çocuğun görüşlerinin alınmaması ve kendisini doğrudan ilgilendiren bir konuda karar sürecine katılımının sağlanmaması, ayırt etme gücüne haiz küçük açısından özellikle kişi varlığı üzerinde etkili işlemlerde temsil yetkisinin sınırlarının aşılması sonucunu doğurmaktadır (Ziyan, 2019: 140).

#### 4. Çocuğun Üstün Yararının Gözetilmesi Gereği

Çocuğun üstün yararı kavramı, genel anlamda çocuğun menfaat ve refahını ifade etmektedir. Küçük ile alakalı her türlü eylem ve düzenlemede gözetilmesi gereken temel ilke niteliği taşıyan bu kavram, ulusal ve uluslararası çocuk hukukuna ilişkin düzenlemelerin de temel dayanak noktasını oluşturmaktadır. Bu doğrultuda, yasama organları, idari makamlar, yargı mercileri, sosyal hizmet kuruluşları ve ebeveynler tarafından çocuklarla ilişkili olarak gerçekleştirilen tüm faaliyetlerde çocuğun üstün yararı esas alınmalıdır. Nitekim “Çocuk Haklarına Dair Sözleşme”nin 3. maddesi de, küçük ile ilgili her türlü eylem ve işlemde küçüğün menfaatinin öncelikli bir ilke olarak gözetilmesi gerektiğini hükme bağlamaktadır.

Çocuğun üstün yararı ilkesi, küçüğü ilgilendiren her olay ve durumda karar alınırken mutlaka onun için en uygun ve en elverişli çözümün tercih edilmesini gerektirir (Öztaş, 2015: 510). Somut olaylarda çocuğun yararı, öncelikli düşünce olarak dikkate alınmalıdır.

Çocuğun üstün yararının belirlenmesinde temel ölçütlerden biri, çocuğun dinlenilmesi ve görüşüne başvurulmasıdır. Bu kapsamda çocuğun istek, duygu ve düşüncelerinin, doğrudan çocukla görüşülerek veya uygun iletişim yöntemleri kullanılarak öğrenilmesi gerekmektedir (Yücel, 2013: 119). ÇHS m. 3, sözleşmeyi onaylayan devletlere küçüğün yüksek yararının yararının gözetilmesini sağlamak üzere gerekli düzenlemeleri yapma yükümlülüğü getirmektedir. Ayrıca sözleşme, taraf devletlere çocukla ilgili işlemlerden sorumlu olan kişi ve kurumların, çocuğu m. 12’de güvence altına alınan katılım hakkına uygun biçimde dinlemesini temin etme ödevi yüklemektedir (“12 No’lu Genel Yorum N.70”). Bu yükümlülük, taraf devletlerin takdirine bırakılmamış olup, sözleşme ile açıkça zorunlu kılınmıştır.

Evlat edinenin çocuğun adını tek taraflı olarak değiştirmesine imkân tanıyan TMK m. 314 hükmü, çocuğun üstün yararı ilkesiyle de uyuşmamaktadır. Zira bu düzenleme çocuğun katılım hakkını güvence altına almamakta, çocuğun görüşünün alınmasını öngörmemekte ve bu yönüyle doğrudan çocuğun yararına aykırı sonuçlar doğurmaktadır. Dolayısıyla TMK m. 314, tarafı olduğumuz uluslararası sözleşmelerde hukuki koruma altına alınan katılım hakkı ve üstün yarar ilkesiyle çelişmektedir. Küçük ile alakalı tüm eylem ve işlemlerde esas alınması gereken ölçüt, çocuğun yararlarıdır. Bu yararın doğru şekilde belirlenebilmesi bakımından çocuğun iradesi ve görüşünün alınması büyük önem taşır. Ayırt etme gücüne haiz olsun ya da olmasın, çocuğun kendisine ilişkin karar alma sürecinin dışında bırakılması, çocuğun katılım hakkı ile bağdaşmamaktadır. ÇHS m. 12 düzenlemesi, çocuk katılımını tüm küçüklere tanımakta ve onların görüşlerine yaşları ile uygunluk derecelerine uygun ölçüde değer verilmesini öngörmektedir. Bu doğrultuda, fikirlerini az ya da çok meydana getirebilen her çocuğun, kendisini ilgilendiren kararlara katılımının sağlanması gerekmektedir (Yücel, 2013: 119).

Çocuğun kendisini ifade edebilmesi, düşüncelerini açıklayabilmesi ve karar alma süreçlerine dâhil edilmesi, yalnızca katılım hakkının bir gereği değil, aynı zamanda çocuğun üstün yararına hizmet eden bir durumdur. Küçüğün katılım hakkının gereği gibi yerine getirilmemesi, doğrudan doğruya çocuğun üstün yararı ilkesinin de gereken şekilde uygulanmadığı sonucunu doğurmaktadır. ÇHS m. 3’te düzenlenen çocuğun üstün yararı ilkesi ile m. 12’de öngörülen katılım hakkı, birbirini tamamlayan iki temel ilkedir. Çocuğun dinlenilmesi sürecinde m. 12’nin öngördüğü unsurlara riayet edilmediği takdirde, üstün yarar ilkesinin sağlıklı biçimde uygulanması mümkün olmayacaktır. Aynı şekilde, üstün yarar ilkesinin çocuğu ilgilendiren tüm konularda gözetilmesi, katılım hakkının daha etkin ve işlevsel bir şekilde hayata geçirilmesine katkı sağlamaktadır.

#### Sonuç

Küçüğün şahsıyla alakalı her hususta fikrinin, bazı durumlarda ise açık rızasının alınması gerekir. Bu noktada küçüğün ayırt etme gücüne haiz olup olmadığının tespiti önem taşımaktadır. Özellikle kişiye sıkı surette bağlı hakların kullanılması durumunda, sınırlı ehliyetsiz çocuğun rızasının alınması zorunludur. Nitekim TMK m. 16, ayırt etme gücüne haiz küçüğün kişiye sıkı surette bağlı hakların kullanımında velinin ya da vasinin onayına ihtiyaç duymadığını hükme bağlamaktadır. Özellikle adın

değiştirilmesi gibi kişiye sıkı surette bağlı hakların kullanımında, sınırlı ehliyetsiz küçük bakımından açık ve belirleyici düzenlemelere ihtiyaç bulunmaktadır. Zira ayırt etme gücüne haiz olan küçüğün görüşünün alınmadığı, kararlara katılımının sağlanmadığı ve gerekli hâllerde rızasının aranmadığı durumlarda, özellikle şahsi haklarını yakından ilgilendiren işlemler söz konusu ise velayete dayalı temsil hakkının aşılması gündeme gelebileceği gibi, çocuğu koruyucu önlemlerin uygulanması da gerekebilecektir.

Türk Medeni Kanunu m. 314/f. 3'te, evlat edinen kişinin, evlatlığın adını değiştirebileceğine dair düzenlemede, çocuğun ayırt etme gücüne haiz olup olmamasına ilişkin bir ayırım yapılmamıştır. Özellikle ayırt etme gücüne sahip bir çocuğun adının, evlat edinen tarafından tek taraflı olarak değiştirilmesi, çocuk hakları ve kişilik değerleri bakımından çeşitli tartışmalara yol açabilmektedir. Zira çocuğun adının değiştirilmesinde görüşünün alınması, aynı zamanda küçüğün katılım hakkının da bir gereğidir. Ancak mevcut düzenlemede, ayırt etme gücüne haiz küçüğün fikri ve rızası göz ardı edilmekte; adın değiştirilmesi hususunda evlat edinen tek yetkili konumda bırakılmaktadır.

Türk Medeni Kanunu m. 314 hükmü, ülkemizin de onayladığı uluslararası sözleşmelerle hukuki koruma altına alınan küçüğün yüksek yararı ve katılım hakkı ilkeleriyle bağdaşmamaktadır. Ayrıca, TMK m. 16'da sınırlı ehliyetsiz küçüğün kişiye sıkı surette bağlı haklarını bizzat kullanabileceğini öngören açık düzenlemeyle de çelişmektedir. Bu nedenle TMK m. 314 üzerinde küçüğün yüksek yararı yararı ve katılım hakkı dikkate alınarak yasal değişiklik yapılması zorunluluk arz etmektedir.

Türk Medeni Kanunu m. 314'te yapılacak yeni bir yasal düzenlemede, çocuğun ayırt etme gücüne haiz olup olmaması dikkate alınarak farklı usuller öngörülmelidir. Ayırt etme gücüne haiz olmayan çocuklar bakımından, evlat edinenin adın değiştirilmesi yönündeki talebi ancak hâkim kararıyla ve çocuğun üstün yararı gözetilerek kabul edilebilmelidir. Bu yaklaşım, çocuğun korunmaya muhtaç konumda bulunması nedeniyle onun menfaatinin yargısal denetim altında güvence altına alınmasını sağlayacaktır. Buna karşılık ayırt etme gücüne haiz küçükler için, adın değiştirilmesi çocuğun rızasına bağlı kılınmalıdır. Zira TMK m. 16 uyarınca sınırlı ehliyetsiz küçük, kişiye sıkı surette bağlı haklarını bizzat kullanma ehliyetine sahiptir; bu nedenle adının değiştirilmesi hususunda iradesinin aranması hem kişilik haklarının korunması hem de katılım hakkının hayata geçirilmesi açısından zorunludur. Her iki durumda da küçüğün fikrinin alınması kanuni bir yükümlülük olmalı ve hâkim, küçüğün yaşına ve zihinsel olgunluk derecesine göre bu görüşe önem vermelidir. Bu kapsamda yeni yasal düzenlemenin yapılması gerekliliği, aynı zamanda ülkemizin tarafı olduğu uluslararası sözleşmelerle uyumlu bir mevzuat oluşturma ihtiyacıyla da doğrudan ilişkilidir.

**Kaynakça**

- Akıntürk, T., Ateş, D. (2020). Türk Medeni Hukuku Aile Hukuku İkinci Cilt, İstanbul: Beta Yayınları.
- Akyüz, E. (2018). Çocuk Hukuku Çocukların Hakları ve Korunması, Ankara: Pegem Akademi.
- Alderson, P. (2008). Young Children's Rights: Exploring Beliefs, Principles and Practice, London: Jessica Kingsley Publishers.
- Başoğlu, B. (2017). Soybağının Çocuğun Soyadına Etkisi, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 8(1), 351- 378. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/323797>
- BM Çocuk Hakları Komitesi'nin Çocuk Haklarına Dair Sözleşmeye İlişkin Genel Yorumları, Elli birinci Oturum Cenevre, 25 Mayıs- 12 Haziran 2008, Genel Yorum No.12 (2009). [www.unicef.org](http://www.unicef.org)
- Dural, M., Ögüz, T., Gümüş, M. A. (2018). Türk Özel Hukuku Cilt III Aile Hukuku, İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Elçin Grassinger, G. (2010). Çocuğun Menfaati Gereği Çocukla İlgili Uyuşmazlıklarda Görüşünün Alınmaması Gereği, Prof. Dr. Rona Serozan'a Armağan Cilt:1, 823- 847, İstanbul: On iki Levha Yayınları.
- Helvacı, S. (2016). Gerçek Kişiler, İstanbul: Legal Yayıncılık.
- Kaya, C. (2009). Türk Hukukunda Evlat Edinme, İstanbul: Beta Yayınları.
- Kazancı Hukuk Otomasyon.
- Kılıçoğlu, A. M. (2019). Aile Hukuku. Ankara: Turhan Kitabevi.
- Özcan Büyüktanır, B. G. (2019). Çocuğun Kişilik Hakkı ve Çocuğun Kişilik Hakkının Hukuka Aykırı Fiillere Karşı Korunması, Ankara: Yetkin Yayınları.
- Özdemir, H. (2008). Türk ve İsviçre Medeni Hukukunda Ad Üzerindeki Hak ve Korunması, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 57(3), 561- 598. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/626977>
- Özdemir, H., Ruhi, A. C. (2019). Çocuk Hukuku, İstanbul: On iki Levha Yayınları.
- Öztan, B. (2015). Aile Hukuku, Ankara: Turhan Kitabevi.
- Reyhani Yüksel, S. (2020). Velayet Hakkı ve Anayasal Sınırları, İstanbul: Legal Yayıncılık.
- Serozan, R. (2017). Çocuk Hukuku. Vedat Kitapçılık. Ankara.
- Sormunen, M. (2020). Understanding the Best Interests of the Child as a Procedural Obligation: The Example of the European Court of Human Rights, Human Rights Law Review, 20(4), 745– 768.
- Şenocak, Z. (2001). Küçüğün Tıbbî Müdahaleye Rızası, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 50(4), 65- 81.
- Yücel, Ö. (2013). Çocuğun Yüksek (Üstün) Yararı Bağlamında Çocuğun İradesi, Ufuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 1(2), 117- 137.
- Zermatten, J. (2010). The Best Interests of the Child Principle: Literal Analysis and Function, International Journal of Children's Rights (18), 483–499.
- Ziyan, A. (2019). Velayet İlişkisi Bağlamında Çocuğun Ebeveyni Tarafından Temsili, İstanbul: On iki Levha Yayınları.
- Zorlutuna, D. (2024). İsviçre Medeni Kanunu ile Karşılaştırmalı Olarak Türk Hukukunda Küçüklerin Evlat Edinilmesi, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

**Extended Abstract**

Adoption is an artificial lineage relationship recognized by law between the adopter and the adopted child. This bond can only be established by court order and can be terminated through legal action if the reasons stipulated in the law are met. While parental rights generally belong to the mother and father, the adopter is also considered to have parental authority. Indeed, pursuant to Article 314/I of the Civil Code (TCC), the rights and obligations granted to the mother and father upon adoption are transferred to the adopter. Therefore, the adopter acquires parental authority and responsibilities upon the finalization of the adoption decision.

Article 314/III of the TCC includes a provision allowing adopters to change the name of their adopted child. A name is a personal value within the scope of personal rights and is one of the fundamental elements that distinguish an individual from others and determine their identity. For a child, a name is an absolute personal right, closely tied to the individual. Indeed, Article 7 of the CRC recognizes and protects the right of every child to a name from birth.

In any evaluation regarding a child's name change, the child's best interests must be the determining criterion. The concept of a child's best interests essentially refers to the child's best interests and well-being. This concept, considered a fundamental principle that must be observed in all procedures and regulations concerning children, also forms the primary basis of national and international regulations concerning children's law.

In the provision in Article 314/III of the TCC, which stipulates that an adopter may change the name of an adopted minor, no distinction is made regarding whether the adopted child possesses the capacity for discretion. However, it is unacceptable for an adopter to unilaterally change the name of a child with the capacity for discretion. Consulting the child's opinion during the name change process is a natural requirement of the right to participate. However, the current article disregards the opinion and consent of a child with the capacity for discretion, establishing that the adopter has the sole authority to change the name. This constitutes a violation of both the child's personality rights and the right to participate.

It is unacceptable for an adopter to unilaterally change the name of a child with discernment. Consulting a child with discernment regarding the name change is also a requirement of the child's right to participate. However, Article 314 of the TCC appears to grant the adopter sole authority to change the name, regardless of the child's opinion and consent. In this context, just as the consent of a child with discernment must be sought in an adoption, it should also be mandatory to seek their consent in changing their name. In our opinion, decisions regarding a child's name should be considered within the framework of their right to participate; therefore, it is unacceptable for the adopter to unilaterally change their name without consulting a child with the capacity to discern. Furthermore, obtaining the consent of a child with the capacity to discern to change their name upon adoption, and requiring this change to be made by a judge, is essential both to protect the child's best interests and to protect their identity.

The regulation that the adopter has the authority to change the child's name is not acceptable, especially for children with limited capacity to distinguish. Indeed, Article 16 of the TCC clearly stipulates that minors with limited legal capacity can exercise their rights strictly related to the individual. However, the provision granting the adopter the right to change the child's name poses serious risks, particularly for children with limited legal capacity. In a matter directly affecting the child's personhood, the discrepancy between the provisions of the law and regulations, coupled with the lack of a clear provision regarding the right to participate, leads to rights violations. This also results in the impairment of the child's right to self-determination and autonomy.

Article 314 of the TCC, which allows adopters to unilaterally change a child's name, is also incompatible with the principle of the child's best interests. This provision does not guarantee the child's right to participate, does not require the child's opinion to be sought, and therefore directly leads to

consequences contrary to the child's best interests. Obtaining the child's will and opinion is crucial for accurately determining this best interest. Excluding a child, whether or not they possess the capacity to discriminate, from decision-making processes concerning themselves is unacceptable. Article 12 of the CRC recognizes the right to participate for all children and stipulates that their opinions be given due consideration in accordance with their age and maturity.

The child's ability to express themselves, express their opinions, and be included in decision-making processes is not only a requirement of the right to participation but also serves the child's best interests. Failure to properly fulfill a child's right to participation directly results in a failure to properly implement the principle of the child's best interests. The principle of the child's best interests, as stipulated in Article 3 of the CRC, and the right to participation, as stipulated in Article 12, are two fundamental principles that complement each other.

Article 314 of the TCC is incompatible with the principles of the child's best interests and right to participation, which are legally protected by international agreements ratified by our country. Furthermore, it contradicts the clear provision in Article 16 of the TCC stipulating that a child without limited capacity can exercise their strictly personal rights. Therefore, it is imperative to legislatively amend Article 314 of the TCC, taking into account the child's best interests and right to participation. In any new legal regulation to be introduced under Article 314 of the TCC, different procedures should be envisaged depending on whether or not the child possesses the capacity of discernment. For children lacking discernment, an adoptive parent's request to change their name should only be accepted by a judge and in the child's best interests. This approach will ensure that the child's interests are protected under judicial oversight, as they are in need of protection. Conversely, for children with discernment, name changes should be contingent on the child's consent.